

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/212/2016
Identifikačné číslo spisu:	7103899777
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7103899777.1

UZNESENIE

G. súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu G. L., bývajúceho v C., V., zastúpeného JUDr. Janou Závodskou, účastníčkou združenia advokátov BAJTOŠ, HUSÁR, ZÁVODSKÁ, so sídlom v Košiciach, Slovenskej jednoty 8, proti žalovaným 1/ W. L., bývajúcemu v C., R., zastúpenému JUDr. Silviou Sovovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Diamantová 10, 2/ M. L.j, bývajúcej v C., J., zastúpenej JUDr. Jurajom Ferenčíkom, so sídlom v Košiciach, Krivá 23, 3/ T. L., bývajúcemu v C., M., zastúpenému JUDr. Jozefom Chmurom, účastníkom združenia Sitár & Saloka, Advokátska kancelária, so sídlom v Košiciach, Zvonárska 8, 4/ T. L., bývajúcemu v C., U., U. zastúpenému JUDr. Jurajom Ferenčíkom, so sídlom v Košiciach, Krivá 23, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15C/111/2003, o dovolaní žalovaného 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 2. septembra 2015 sp. zn. 1Co/239/2014, 1Co/240/2014, 1Co/241/2014, 1NcC/13/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 3. októbra 2016 sp. zn. 1Co/239/2014, 1Co/240/2014, 1Co/241/2014, 1NcC/13/2014, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie, v ktorom dovolanie smeruje proti výroku, ktorým odvolací súd sudkyňu JUDr. Ivetu Slobodníkovú vylúčil z prejednávania a rozhodovania veci, z a s t a v u j e .

Dovolanie proti výroku, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktorým zmenil uznesenie z 26. apríla 2013 tak, že žalovaným 2/ a 3/ povinnosť zložiť zálohu na znalecké dokazovanie neuložil a ktorým odmietol odvolanie žalovaného 3/ proti uzneseniu z 11. júna 2013, o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. novembra 2013 č. k. 15C/111/2003-953 určil, že vo výroku bližšie špecifikované právne úkony sú neplatné a žalobca je podielovým spoluvlastníkom vo výroku bližšie identifikovaných nehnuteľností.

2. O odvolaní žalovaných 2/ a 3/ rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením z 2. septembra 2015 sp. zn. 1Co/239/2014, 1Co/240/2014, 1Co/241/2014, 1NcC/13/2014 v spojení s uznesením z 3. októbra 2016 sp. zn. 1Co/239/2014, 1Co/240/2014,

1Co/241/2014, 1NcC/13/2014 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (I. výrok), uznesenie súdu prvej inštancie z 26. apríla 2013 č. k. 15C/111/2003-836 zmenil tak, že žalovaným 2/ a 3/ neuložil povinnosť zložiť zálohu na znalecké dokazovanie (II. výrok), odvolanie žalovaného 3/ proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 11. júna 2013 č. k. 15C/111/2003-867 odmietol (III. výrok) a napokon sudkyňu JUDr. Ivetu Slobodníkovú vylúčil z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci (IV. výrok). Zrušujúci výrok odôvodnil tým, že súd prvej inštancie zaťažil konanie závažným procesným pochybením, ktoré malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že jeho závery sú čiastočne nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a že jeho skutkové závery nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Poukázal predovšetkým na skutočnosť, že zákonná sudkyňa aj napriek podanej námietke zaujatosti vec nadriadenému súdu nepredložila a nerešpektujúc znenie § 16 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“), ktorý neumožňuje v takomto prípade vydať rozhodnutie vo veci samej, rozhodla vo veci samej rozsudkom. Zdôraznil, že už takéto porušenie samo o sebe odôvodňuje zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie [§ 221 ods. 1 písm. g) O. s. p.].

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu (všetkým jeho výrokom) podal žalovaný 1/ (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom [§ 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.]. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za nepreskúmateľné, pretože odvolací súd ho neodôvodnil riadne a vyčerpávajúco. Namietal, že odvolací súd pochybil, keď aj napriek možnosti vo veci meritórne rozhodnúť (potvrdiť resp. zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie) tak neurobil, čím účelovo predĺžil konanie. Odvolaciemu súdu vyčítal aj to, že dokazovanie hodnotil odlišným spôsobom než súd prvej inštancie, čím porušil § 213 ods. 3 O. s. p. a § 214 ods. 1 písm. a) O. s. p. Vo vzťahu k vylúčeniu zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci uviedol, že v tejto časti je rozhodnutie odvolacieho súdu arbitrárne, svojvoľné, subjektívne a popierajúce zaužívanú judikatúru. Bol toho názoru, že uvedenými pochybeniami mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom. Žiadal preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 3/ vo vyjadrení k dovolaniu dovolateľa uviedol, že námietky dovolateľa sú nedôvodné a k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie muselo dôjsť už len z dôvodu, že zákonná sudkyňa po podaní námietky zaujatosti rozhodla vo veci rozsudkom bez toho, aby vec predložila nadriadenému súdu. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie dovolateľa zamietol.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. aj nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na oprávnenou osobou zastúpenou advokátom v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., sa zaoberal vo vzťahu k I. výroku

napadnutého rozhodnutia prípustnosťou dovolania a dospel k záveru, že ho treba pre neprípustnosť odmietnuť. Pokiaľ ide o dovolanie podané voči II. a III. výroku napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou. Vo vzťahu k IV. výroku napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd skúmal, či opravný prostriedok podaný dovolateľom smeruje proti rozhodnutiu, ktoré bolo možné týmto opravným prostriedkom napadnúť a dospel k záveru, že v tejto časti je potrebné dovolacie konanie zastaviť.

7. Dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

8. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu boli upravené v ustanovení § 239 O. s. p. a § 237 O. s. p.

9. V preskúmvanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu bolo prípustné, ak ním bolo napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu [§ 239 ods. 1 písm. a) O. s. p.] alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska [§ 239 ods. 1 písm. b) O. s. p.]. Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. bolo dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) išlo o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

10. Dovolanie dovolateľa, ktoré smeruje proti zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (I. výroku) nevykazuje znaky ani jedného z uznesení uvedených v ustanoveniach vymenovaných vyššie. Prípustnosť dovolania preto z ustanovenia § 239 O. s. p. vyvodiť nemožno.

11. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nebolo prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (išlo tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

12. Dovolať procesné vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. a) až e) a g) O. s. p. nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Nezistil ani podmienku prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p., na ktorú poukazoval dovolateľ.

13. Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. sa rozumel postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu a pod.).

14. Dovolací súd v súvislosti s námietkou dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie bola rámcovo upravená v § 157

ods. 2 O. s. p., pričom sa táto norma uplatňovala aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

15. V tejto súvislosti treba upozorniť, že na zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3. decembra 2015 bolo prijaté stanovisko, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

16. Dovolací súd po preskúmaní veci nezistil, že by v preskúmvanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety citovaného stanoviska. Dovoláním napádané uznesenie odvolacieho súdu uvádza ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, popisuje dôvody, ktoré viedli žalovaného 2/ a žalovaného 3/ k podaniu odvolania a tiež ako sa k odvolaniam vyjadril žalobca. Odvolací súd následne dostatočne zdôvodnil, prečo rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru dovolacieho súdu uznesenie odvolacieho súdu tak spĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie v zmysle § 167 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 157 ods. 2 O. s. p., keďže sa v ňom jasne, zrozumiteľne a dostatočne vysvetľuje akými úvahami sa odvolací súd riadil a z akých dôvodov dospel k svojmu záveru. Dovolací súd považuje preto rozhodnutie odvolacieho súdu za riadne zdôvodnené a za presvedčivé. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že uznesenie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné; pričom za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

17. Pokiaľ ide o námietku dovolateľa, že odvolací súd pochybil, keď rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil aj napriek možnosti vo veci meritórne rozhodnúť, najvyšší súd uvádza, že odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie predovšetkým s poukazom na pochybenie zákonnej sudkyne, ktorá vo veci meritórne rozhodla aj napriek podanej námietke zaujatosti, čo bolo v rozpore s § 16 ods. 3 O. s. p. Na takéto závažné porušenie musel odvolací súd prihliadnuť vždy a vydané rozhodnutie zrušiť z dôvodu podľa § 221 ods. 1 písm. g) O. s. p., o to viac v prípade, ak námietku zaujatosti považoval za dôvodnú. Za tejto procesnej situácie bolo vylúčené, aby odvolací súd vo veci meritórne rozhodol vo forme potvrdenia, prípadne zmeny rozsudku súdu prvej inštancie tak, ako to mylne tvrdil dovolateľ. Odvolací súd týmto svojím postupom dovolateľovi neznemožnil realizáciu žiadneho procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával.

18. Neopodstatnenou je aj námietka dovolateľa o odlišnom hodnotení dôkazov odvolacím súdom, čím došlo k porušeniu § 213 ods. 3 O. s. p., pretože k tomuto procesnému pochybeniu môže dôjsť len vtedy, ak by odvolací súd rozhodol potvrdzujúcim resp. zmeňujúcim rozsudkom, čo sa však v danej veci nestalo.

19. So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že v preskúmvanej veci dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu (jeho I. výroku) nie je prípustné podľa § 239 O. s. p., a neboli zistené ani podmienky prípustnosti podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Najvyšší súd preto dovolanie dovolateľa smerujúce proti I. výroku rozhodnutia odvolacieho súdu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) C. s. p.

20. Dovolateľ napadol dovolaním aj II. a III. výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, a to aj napriek skutočnosti, že v týchto častiach sa rozhodnutie naňho nevzťahuje a nie je ani v jeho neprospech. Dovolateľ tak nebol voči týmto výrokom rozhodnutia odvolacieho súdu subjektívne oprávnený podať dovolanie, ktoré navyše ani nijako neodôvodnil. Najvyšší súd jeho dovolanie smerujúce proti II. a III.

výroku rozhodnutia odvolacieho súdu preto podľa § 447 písm. b) C. s. p. odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

21. Pokiaľ dovolateľ dovolaním napadol aj IV. výrok rozhodnutia, ktorým odvolací súd rozhodol o vylúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci najvyšší súd poznamenáva, že predpokladom uskutočnenia dovolacieho prieskumu (§ 236 ods. 1 O. s. p.) bola existencia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté v inštančnom konaní o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, v rámci prípustných riadnych opravných prostriedkov. O vylúčení sudcu z konania a rozhodovania veci na príslušnom súde rozhodoval senát nadriadeného súdu alebo senát toho istého súdu, ak išlo o sudcov najvyššieho súdu, pričom táto príslušnosť, t. j. určenie, ktorý súd je nadriadený súd, nevyplyvala z inštančného postupu, ale z organizačných vzťahov vo vnútri sústavy súdov. O vylúčení alebo nevylúčení sudcov okresného súdu z prejednávania a rozhodovania veci nerozhodoval krajský súd v inštančnom postupe, ale ako nadriadený súd. Takéto jeho rozhodnutie teda nebolo rozhodnutím odvolacieho súdu. Dovolanie proti nemu bolo preto vylúčené a Občiansky súdny poriadok ani neupravoval funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu na jeho prejednanie.

22. Chýbajúca funkčná príslušnosť ktoréhokoľvek súdu na prejednanie určitej veci, ktorá inak do právomoci súdu patrí, predstavovala neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Najvyšší súd preto konania v podobných prípadoch zastavoval podľa § 103 a § 104 ods. 1 O. s. p (napr. 6 Cdo 516/215).

23. Dovolateľ podaným dovolaním zamýšľal vyvolať účinok spočívajúci v uskutočnení dovolacieho prieskumu rozhodnutia, ktorým krajský súd rozhodol o vylúčení sudkyne z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Najvyšší súd na preskúmanie takéhoto rozhodnutia v súvislosti s už uvedeným nemal funkčnú príslušnosť. Dovolateľom zamýšľaný účinok preto v čase podania dovolania nenastal a nemohol ostať ani zachovaný po 30. júni 2016 v zmysle § 470 ods. 2 C. s. p. Najvyššiemu súdu tak neostávalo iné než dovolacie konanie, v ktorom dovolanie smeruje proti IV. výroku uznesenia odvolacieho súdu podľa § 161 ods. 2 C. s. p. zastaviť.

24. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd nerozhodoval, lebo konanie nie je doteraz skončené. Podľa § 262 ods. 1 C. s. p., ktoré sa v zmysle § 453 ods. 1 C. s. p. primerane použije aj na dovolacie konanie, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Rozhodnutím, ktorým sa končí konanie u odvolacieho alebo dovolacieho súdu, sa rozumie len také rozhodnutie, ktorým sa končí konanie vo veci samej. Rovnako ako dovolací súd nerozhoduje o trovách dovolacieho konania v prípade, ak zruší rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne aj rozhodnutie prvoinštančného súdu) a vec vracia na ďalšie konanie (§ 453 ods. 3 C. s. p.), tak nerozhoduje o trovách dovolacieho konania ani v prípade, ak dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (a ak konanie nebolo už skôr skončené). Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie, nepochybne nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. O trovách dovolacieho konania preto rozhodne súd prvej inštancie v rozhodnutí o uplatnenom nároku.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.